

Poučni in zabavni del.

Praznik pravoverja na Ruskem.

Češki pisatelj Dragotin Havliček je bil navzočen pri slavnosti pravoverja v jednom izmed kremeljskih svetišč v Moskvi in opisuje to svečanost tako-le: *)

Vbrano zborna petje, ki po vsaki kitici mahoma prenehava, se razlega po velikanski cerkvi, kjer je vse polno ljudstva — glava pri glavi. Zdajci se oglasi z zvonika Ivana Velikega orjaški zvon in kakor bi trenil, zazvoni za njim na stotine večjih in manjših zvonov po neštevilnih moskovskih cerkvah. Petje vtihne, trojna vrata na ikonastasu se odpro in počasnih dostojanstvenih korakev prihajajo duhovniki v cerkev, oblečeni v pisana, slikovito z zlatom in srebrom vezena oblačila, na katerih bleste biseri in drago kamenje. Metropolit sede na vzvišeni prestol. Dva reda sedežev pred njim zasedejo škofje in arhimandriti, častite postave z dolgimi, sivimi bradami; za njimi se razvrsti nižja duhovščina bela in črna, ona v slikovitem, katoliškemu „pluvialu“ podobnemu ogrinjalu, ta pa v črni obleki z visokimi kamilavkami na glavi. Potem nastopi arhidijakon in bere nekaj iz sv. pisma. Ko zapre sv. knjigo, zavlada po vsej cerkvi grobna tihota. Na to se nekako vzresni vse bitje arhidijakonovo in on z mogočnim in kolikor moči globokim glasom izpregovori: „Kdor kljubuje luči božje resnice in temo svoje duše širi med narodom“ — tedaj umolkne za hip, potem pa z gromovitim glasom doda: „Bodi proklet! Bodi proklet! Bodi proklet!“ Potem vzklikne arhidijakon: „Kdor, ako mu je izročeno življenje in duša njegovih bratov, ne dela za njihovo zveličanje, ampak za njihovo pogubo, bodi proklet!“ — in vsi duhovniki ponove trikrat: „Bodi proklet!“ Na to zopet nadaljuje arhidijakon: „Kdor svoji domovini ne prihiti na pomoč ob času nesreče, katero ji je poslala roka Gospodnja, bodi proklet!“ In zopet se razlega trikrat zategnjeno in zamolklo: „Bodi proklet!“ — „Kdor bi se proti svojemu narodu toliko spozabil, da bi pomagal tujcu, ki bi hotel uničiti našo domovino, ter bi povečeval ponižanje in sramoto svoje lastne krvi, kakor je storil Ivan Mazeppa, bodi proklet!“ Tedaj je zadonel močni glas arhidijakonov kakor grom po prostrani cerkvi in zdelo se je, kakor da bi še nekaj časa trepetal nad glavami zbranega ljudstva. In vsi častiti biskupi so dvignili sive glave in vzkliknili: „Bodi proklet! Bodi proklet! Bodi proklet!“ Ledena mrazčalica me je obšla, ko sem tiho ponavljal njihov: „Bodi proklet!“ In tako je našteval arhidijakon vse pogrške, grehe in prestopke, ki jih mora storiti človek zoper Boga, ljudi in domovino; vselej je začel z besedo: „Kdor . . . in vselej je nehal s kletvijo, katero so škofje vstavši s sedežev trikrat ponavljali. Arhidijakonov „Bodi

proklet!“ izrečen z globokim basom se mi je zdel kot izraz najglobokejše mržnje nad izrečenim grehom, trikratni mnogobrojni odgovor škofov pa je donel kot obsodba potrjena od vsega cerkvenega zbora.

Drugi del slavnostnega obreda je posvečen spominu znamenitih ljudij. Dijakon po vrsti imenuje njihova imena, potem pojoč omenja zaslug dotičnega narodnega velikana, na to malo premolkne in vzklikne: „Vječnaja pamjat“. In škofje ponove trikrat: „Vječnaja pamjat“. Zbrano pobožno ljudstvo je bilo razvneto, ko je čulo imena svojih veljakov, ter je potihoma vselej ponavljalo ime tistega, kogar se je dijakon spominjal. Zdelo se je, da je duh onega zaslužnega veljaka plaval nad vso bogoljubno množico. Mnogi so dvigali kvišku svoje otroke, da bi videli na svoje oči častite biskupe, ki so vstajaje s svojih sedežev klicali: „večni spomin“ zaslugam velikih narodnih mož. Da moreš presoditi, kako blagodejno delujejo te besede iz škofovih ust, te moram opozoriti, da ruski narod nedopovedljivo čisla svoje biskupe, spoštuje jih še žive kot svetnike, ker so radi svojega vedenja, mirnega, uzornega, nesebičnega življenja zares vse hvale vredni.

Tako se slavi spomin in želi „vječna pamjat“ narodnim ljubljencem: Mininu, knezu Požarskemu, Petru I., „velikemu razširjevatelju in pospešitelju domovine“, vojaku, „ki so padli braneč domovino proti navalu ohollega francoskega osvajača“, in mnogim drugim.

Na to sledi tretji in poslednji del svečanosti: voščilo „mnogaja ljeta“. Vrsta onih, katerim se tako čestita, se začinja s carjevim imenom. Ko dijakon z mogočnim glasom zapoje carju „mnogaja ljeta“ in biskupi trikrat ponove ti besedi, zagrmje zunaj topovi in z zvonikov se oglase vsi zvonovi. Potem se zapoje „mnogaja ljeta“ vsakemu členu vladarske hiše, na to vsej duhovščini, uradništvu in zmagoviti, hrabri vojski. Škofje ponavljajo po trikrat dijakonovo željo, potem pa ves pevski zbor po jako ljubkem napevu pove „mnogaja ljeta“. Navzočni duhovniki, uradniki, vojaki in dr. se globoko poklanjajo, ko se jemlje v misel njihov stan. Ko naposled dijakon zapiraje knjigo zapoje: „In vsem vam, pravovernemu ruskemu narodu mnogaja ljeta“ — se pripogiba in klanja vse bogoljubno ljudstvo z veselim srcem svojim biskupom, ki trikrat ponavljajo dijakonovo voščilo.

Tako slave Rusi svoje narodne velikane. Kako jih slavimo mi? Ali se morejo vsi naši spomeniki iz mramorja in bronca, postavljeni našim velikim možem, vzporediti z onim spoštovanjem, s katerim se na Ruskem v svetišču božjem sto in sto let poveljujejo pred zbranim narodom dela njegovih ljubljencev? To je pravi pomen besed: „Vječnaja pamjat“, to je blažena neumrljivost med svojimi rojaki. Vzvišena čutila morajo navdajati mladenci, ko vidi in čuje tako krasno proslavo zaslužnih mož. Ali ne bo pri tej priči sklenil, da hoče vse, kar mu je drago, in celo svoje življenje žrtvovati za domovino, ko je gotov, da bodo nekoč nad prahom njegovih kosti

*) Havličkov opis sem posnel po dr. Hoičevi krasni knjigi: »Rusija«, ki jo je izdala predlanskim »Matica Hrvatska«.

častili starčki pred vsem narodom želeli njegovemu imenu in njegovim delom „vječno pamjat“. I. V.

Novice.

— **Osebne vesti** Državni pravdnik v Novem mestu gosp. Rajko Schwinger je dobil naslov in značaj višje sodnega svetnika. — Okrajni komisar gosp. Ernest baron Schönberger je prideljen v službovanje okrajnemu glavarstvu v Kamniku, okrajni komisar gosp. Silvester Domicelj pa deželnemu šolskemu svetu v Ljubljani. — Gospod Ivan Verhovec, gimnazijski profesor v Novem mestu, je za nadaljnjih pet let imenovan konservatorjem centralne komisije za umetniške in zgodovinske spomenike. — Sodni svetnik v Celju gosp. Lovro Ulčar je šel v pokoj in je tem povodom dobil naslov in značaj višjesodnega svetnika.

* — **Klub deželnih poslancev narodno napredne stranke** je v ponedeljek izvolil svojim načelnikom za dobo jednega leta posl. Ivana Šubica.

— **Slovensko gledališče** je v soboto zaključilo svojo letošnjo sezono. Uspeh je bil minole sezone tako v gmotnem kakor v umetniškem oziru prav dovoljen. Zlasti se je odlikovala opera, ki se je v tej sezoni povzpela na jako visoko stopnjo. Drama pa je kakor že prejšnja leta hiralala, deloma, ker so moči nezadostne, deloma, ker repertoire ni bil prav srečen, dasi se mora pohvalno priznati, da se je letos vpriporilo tudi precej izvornih iger.

— **Kmetijsko kemično poskušališče v Ljubljani.** Kmetijska družba je sklenila, obdržati ta zavod samo še tri mesece v svoji oskrbi, ter pritrdila nasvetu, da se ta dosedaj družbeni zavod podredi posebnemu kuratoriju.

— **Glasbena Matica.** V soboto, dne 7. aprila bo koncert „Glasbene Matice“. Poleg največjastnega dela Dvořakovega oratorija „Sveta Ljudmila“ izvajale se bodo tudi druge točke. Pri tem koncertu bodeta sodelovala operna pevka gospé Carneri iz Ljubljane in operni pevec g. Aleksander Nosalevicz z Dunaja.

— **Zdaj mu je slovenščina dobra,** bivšemu okrajnemu glavarju litijskemu in deželnemu poslancu dr. Vestenecku. Ta je namreč zdaj v Novem Jorku pri naselbinski oblasti tolmač za slovenski jezik.

— **Šolo so zaprli v Metliki** radi ošpic, za katero boleznijo je mnogo učencev zbolelo.

— **Kočevskim županom** je bil zopet izvoljen dež. poslanec gosp. Alojzij Loy.

— **C. kr. finančno ravnateljstvo** naznanja tukajšnji trgovski in obrtniški zbornici, da se opozarja povodom pogodbe med Avstrijo in Ogersko, ki je stopila v veljavo s 1. januarjem 1900 in ki se tiče kolkovnih in neposrednih pristojbin, porabnih kolkov in odredbin, na določbe §§ 27 in sledečih nove pogodbe (ces. nar. z dne 29. XII. 1899, drž. zak. šte. 268). Tako naj velja kot načelo, da so pravne listine pri prenosu v drugo državno polovico podvržene pristojbinski dolžnosti, toda všteti že po predpisu plačanega zneska pristojbin. Za one listine, ki so podvržene le trdni kolkovni pristojbini, kakor n. pr. trgovski računi, je v drugem oddelku § 27 določeno, da se ne more za listine, ki imajo pristojbino odmerjeno ali so iste proste, pri prenosu v drugi državni polovici sploh zahtevati kake trdne kolkovne pristojbine. Razven tega se določa v zadnjem odstavku § 29 glede lestvičnim pristojbinam podvrženih pravnih listin, da ne plačajo osebe, ki so pri izdelavi listine odračunili vso pristojbino, kakor zahtevajo zakoni v onem kraju, nikakih nadaljnih pristojbin povodom prenosa listine v drugo državno polovico. Slednjič se glede

listin, ki so se v inozemstvu izdelale in iz jedne državne polovice v drugo prenesle, nadalje glede trgovskih in obrtnih knjig recipuje v §§ 32 in 35 nove pogodbe določbe finančno-ministrskih ukazov z dne 8. aprila 1884 št. 21932 in z dne 19. februarja 1892, drž. zak. šte. 42.

— **Deželni zbor štajerski.** Slovenski deželni poslanci so po dolgotrajnem vestnem posvetovanju soglasno sklenili z ozirom na skrajno brezobzirno in krivično postopanje nemško-nacionalne večine deželnega zbora in deželnega odbora zoper slovenski narod na Sp. Štajerskem tako v narodnih kakor v kulturnih in gospodarskih zadevah, se zborovanja dež. zbora ne več udeleževati in bodo ta svoj sklep s posebim oklicem na svoje volilce pojasnili.

— **Shod v Ljutomeru,** ki se je vršil dne 19. t. m. in na katerem sta poročala državni poslanec dr. Gregorec in deželni poslanec dr. Rosina je sprejel več resolucij, s katerimi je zahteval ravnopravnost, ustanovitev nadsodišča in vseučilišča v Ljubljani, slovenskih šol, slov. oddelek deželnega šolskega sveta in kmetijske družbe ter lastni namestniški oddelek.

— **Občina Vuzenica se ne razdeli.** Sklepa dež. zbora štajerskega, naj se razdeli občina Vuzenica v nemško trško in slovensko okoliško občino, ni cesar potrdil, kar je nemškutarje jako neprijetno iznenadilo.

— **Prepovedane slovenske predstave v Mariboru.** Za dan 24. t. m. je bila naznanjena slovenska diletantska predstava v „Narodnem domu“. Vse je bilo pripravljeno in pričakovati je bilo obilne udeležbe tzi z dežele. V petek zvečer pa je mariborski magistrat poslal prepoved, da se na odru v „Narodnem domu“ ne sme igrati. Proti temu povsem protizakonitemu nasilnemu postopanju mestnega magistrata se je takoj vložil rekurz na namestništvo, a dokler ne pride rešitev — in na to bo gotovo več tednov treba čakati — se ne more uprizoriti nobena predstava. Magistrat je svojo prepoved utemeljeval s tem, da delajo slovenske predstave konkurenco nemškemu gledališču. To ni prvi slučaj. Ko je prišla Slavljanska v Maribor, so poslali pred koncertom ob 5. uri pop. prepoved. Tako se s skrutim nasilstvom zatirajo tudi najnedolžnejše stvari, samo ker imajo slovenski značaj.

— **Tajna društva med srednješolsko mladino.** Piše se iz Maribora: Tu se je v soboto ustrelil gimnazijec III. razreda Franc Bernardi. Nemški dijaki gimnazije imajo tajno dijaško društvo „Walhalla“, ki šteje sedaj baje nad 100 členov. V vsakem razredu je poseben oddelek tega društva, kateri ima svojega načelnika. Oddelku v III razredu je bil načelnik Bernardi. Kdor hoče biti sprejet v tajno društvo, mora priseči, da bo po možnosti podpiral društvo in ga pred nikomur in nikdar ne izda. Društveniki nosijo na prsih pod srajco na goli koži trak nemških barv, razven tega pa še imajo poseben društven trak belo rdeče barve. Člani tajnega društva se shajajo in tam navdušujejo za germanstvo, za Bismarcka, za nemškega cesarja in za „sveti nemški rajh“. Poleg tega tudi sabljajo. V novejšem času so si hoteli urediti še društveno knjižnico. V to svrhu so nabirali knjige, kjer so jih mogli dobiti. Nekateri društveniki pa so bili le nekoliko preuneti za društveno knjižnico in preiskreni in premalo izbireni pri nabiranju knjig. začeli so knjige krasti pri knjigo-tržcu Blankeju. Nekaj so mu jih odnesli iz prodajalnice. Stvar se je po naključju izvedela, in Blanke je tatvino naznanil ravnateljstvu. Ob tistem času je gospodar nekega nemškega dijaka, pri katerem so se društveniki večkrat shajali, ovadil tajno društvo pri ravnateljstvu. Začela se je preiskava. Te pa se je Bernardi tako ustrašili da si je pogнал svinčenko v glavo. Da imajo nemški dijaki tajno društvo, ki obstoji gotovo že nad 20 let, je bilo po mestu obče znano. vrabei so tako rekoč čivkali po strehah o tem dijaškem društvu, pa nikdo se ni upal dotakniti se ga. Pred leti se je enkrat vršila preiskava proti temu društvu — vodil jo je tedanji